Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm, B. No: 2021/65047 (18.06.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/65047)

Karar Tarihi: 18/6/2026

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin açılan davada tazminat miktarının artırılmasına yönelik ikinci ıslah talebinin kabul edilmemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, uyuşmazlığın esasına etkili iddiaların karşılanmaması nedeniyle de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 28/12/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon; adil yargılanma hakkı dışındaki şikâyetin kabul edilemez olduğuna, anılan hakka ilişkin şikâyetin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Birinci başvurucunun eşi ve oğlu, diğer başvuruculaların ise annesi ve kardeşi olan kişiler trafik kazasında vefat etmiştir. Başvurucular, kazaya sebep olan sürücünün tespit edilememesi üzerine tazminat alacakları için güvence hesabına başvuru yapmıştır. Güvence hesabı 5/8/2010 tarihli yazısı ile savcılıktan daimî arama kararının gönderilmesini talep etmiştir. Başvurucular, daha sonraki süreçte teklif edilen tazminat tutarının düşük olduğu gerekçesiyle destekten yoksun kalma tazminatı için 10/2/2011 tarihinde güvence hesabı (davalı) aleyhine dava açmıştır.

6. Kula Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) görülen davada Mahkeme, bilirkişi raporu aldırmıştır. Taraflar, rapora itiraz etmiştir. Başvuruculaların itirazları doğrultusunda ek rapor aldırılmıştır. Başvurucular vekili 19/12/2012 tarihinde bu ek rapor doğrultusunda ıslah dilekçesi sunmuştur. Bu ıslah dilekçesinde dava konusu tazminat tutarı birinci başvurucu yönünden 169.442,29 TL'ye ıslah edilmiştir. Bu alacağa kaza tarihinden, eğer kabul görmezse davalının tazminat talebine cevap tarihi olan 5/8/2010 tarihinden itibaren faiz işletilmesi gerektiğine değinilmiştir.

7. Mahkeme 24/1/2013 tarihinde davayı kısmen kabul etmiştir. Kararda birinci başvurucu yönünden 169.442,49 TL'ye hükmedilmiştir. Bu tutarın 5.000 TL'sine temerrüt tarihi olan 5/8/2010'dan, kalan tutara ise ıslah tarihi olan 19/12/2012'den itibaren faiz işletilmesine karar verilmiştir. Diğer başvurucular yönünden dava reddedilmiştir. Birinci başvurucuya ayrıca 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 76. maddesi gereğince 8.000 TL avans ödenmesine karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde, vefat eden anne ve

vefat eden oğulun üçüncü ve ikinci başvuruculara desteğinin olmadığı, ölen oğulun birinci başvurucuya desteğinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu nedenle sadece vefat eden eşinin desteğinden yoksun kalan birinci başvurucu lehine tazminata hükmolunmuştur. Karar taraflarca temyiz edilmiştir.

8. (Kapatılan) Yargıtay 17. Hukuk Dairesince (Daire) 25/9/2014 tarihli kararı ile Mahkeme kararı bozulmuştur. Bozma gerekçesinde; ıslah dilekçesinin davalı tarafa tebliğ edilmesi gerektiği, vefat eden annenin ölü muayenesine göre kafa travması nedeniyle vefat ettiği, dolayısıyla kask takmamasının kusur durumunu etkileyebileceği, bu hususta yeniden rapor aldırılıp tazminat miktarında indirim yapılıp yapılmayacağının tartışılması gerektiği değerlendirmesi yapılmıştır. Ayrıca vefat edenin aktif döneminin hatalı hesaplandığına değinilmiştir. Bunun yanında birinci başvurucunun, oğlunun ölümü nedeniyle talep ettiği tazminat konusunda olumlu ya da olumsuz bir karar verilmediği, üçüncü başvurucunun annesinin ölümü nedeniyle destekten yoksun kalma zararının hesaplanması gerektiği değerlendirilmiştir. Faiz ile ilgili olarak ise alacağı doğuran sebebin esasen haksız eylemden kaynaklanmış olduğu, buna göre ıslah ile istenen tazminat için de aynı tarihten itibaren temerrüt faizi istenilmesi gerektiği, bu kapsamda dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi gerekeceği sonucuna varılmıştır. Karar düzeltme talebi 29/12/2015 tarihinde reddedilmiştir.

9. Mahkemece bozma kararı doğrultusunda vefat eden annenin ölümünde müterafik kusurunun olup olmadığının tespiti için dosyanın İstanbul Adli Tıp Kurumuna gönderilmesine karar verilmiştir. 13/4/2016 tarihli raporda mevcut verilerle kişinin kask takması durumunda ölümün gerçekleşip gerçekleşmeyeceği hususunda değerlendirme yapılamadığı tespit edilmiştir.

10. Mahkeme, bozma kararı doğrultusunda yeniden hesaplama yapılması için dosyanın bilirkişiye gönderilmesine karar vermiştir. 18/1/2017 tarihli ek bilirkişi raporunda birinci başvurucunun vefat eden oğlunun ölümü nedeniyle mahrum kaldığı desteğin 40.418,63 TL, üçüncü başvurucunun vefat eden annesinin ölümü ile mahrum kaldığı desteğin ise 14.649,03 TL olduğu hesaplanmıştır. Başvurucular vekili rapora itiraz etmiş ve hesaplamalar yönünden uzman raporu sunmuştur. Mahkeme, bilirkişi raporuna itirazları reddetmiş; başvuruculara en son alınan bilirkişi raporu doğrultusunda ek dava açması için süre vermiştir. Başvurucular, 18/1/2017 tarihli ek bilirkişi raporu doğrultusunda ek dava açmış ve bu dava bireysel başvuruya konu dava ile birleştirilmiştir.

11. Mahkemece davalar kabul edilmiş, müteveffa annenin desteğinden yoksun kalan birinci ve üçüncü başvurucular yönünden 154.442,49 TL'ye hükmedilmiştir. Müteveffa oğulun desteğinden yoksun kalan birinci başvurucu yönünden ise asıl ve birleşen davada toplam 40.418,63 TL'ye hükmedilmiştir. Müteveffa oğulun desteğinden yoksun kalan üçüncü başvurucu yönünden asıl ve birleşen davada toplam 14.649,03 TL'ye hükmedilmiştir. Ayrıca birinci başvurucu yönünden 8.000 TL avans ödemesine hükmedilmiştir. İkinci başvurucu bakımından ise önceki gerekçe doğrultusunda dava reddedilmiştir. Ayrıca kararın gerekçesinde, müteveffa annenin kask takmamasının meydana gelen zararda etken olacağının kabulüyle bilirkişi raporunda hesap edilen 169.442,49 TL'den takdiren 15.000 TL indirim yapıldığına değinilmiştir. Hüküm kısmında tazminatlara 5/8/2010 tarihinden itibaren faiz işletilmiştir.

12. Başvurucular, kararı dosyaya sundukları uzman raporundan daha az tazminata hükmedildiği gerekçesiyle temyiz etmiştir. Dairece karar bozulmuştur. Kararın gerekçesinde; müteveffa oğulun ölmeden önce işsiz olduğu, murisin kardeşi olan üçüncü başvurucuya eylemli ve düzenli olarak destek olduğunun geçerli deliller ile ispatlanamadığı, müteveffanın kardeşi üçüncü başvurucu yönünden destekten yoksun kalma tazminatı talebinin reddine karar verilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bunun yanında kask

takmama nedeniyle yapılan indirimin %20 yapılması gerektiğine işaret edilmiştir. Ayrıca önceki bozma kararında dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi gerektiği yönünden hükmün bozulduğunu, bozma kararına aykırı olacak şekilde faiz başlangıç tarihinin hesaplandığını bildirmiştir. Son olarak bekâr ve çocuksuz olarak vefat eden müteveffa oğul bakımından yapılan varsayımsal hesaplamanın yanlış olduğuna işaret edilmiştir.

13. Mahkeme tarafından bozma kararına uyulmuş ve ek rapor aldırılmasına karar verilmiştir. 23/9/2019 tarihli bilirkişi raporuna göre bozma kararı doğrultusunda müteveffa anne yönünden birinci başvurucunun alacağı tazminattan %20 indirim yapılmış ve tazminat tutarının 135.553,99 TL olduğu hesaplanmıştır. Birinci başvurucunun müteveffa oğlunun desteğinden mahrum kaldığı miktar ise 115.000,62 TL olarak tespit edilmiştir. Başvurucular, ek davasını 115.000,62 TL'ye ıslah etmiştir. Başvurucular ayrıca 10/1/2020 tarihli dilekçesi ile faiz başlangıç tarihinin güvence hesabına başvuru tarihi olan 5/8/2010 tarihinden itibaren işletilmesi gerektiğine işaret etmiştir.

14. Mahkeme, asıl ve birleşen dava yönünden davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Buna göre müteveffa annenin desteğinden yoksun kalma açısından birinci başvurucu lehine 101.677,49 TL tazminata hükmedilmiştir. Müteveffa annenin desteğinden yoksun kalma açısından üçüncü başvurucu lehine asıl ve birleşen dava yönünden toplam 11.749,22 TL'ye hükmedilmiştir. Müteveffa annenin desteğinden yoksun kalma açısından ikinci başvurucunun davasının reddine karar verilmiştir. Müteveffa oğulun desteğinden yoksun kalan birinci başvurucu yönünden ise asıl ve birleşen davada toplam 40.418,63 TL'ye hükmedilmiştir. Müteveffa oğulun desteğinden yoksun kalma açısından ikinci ve üçüncü başvuruculaın destekten yoksun kalma tazminatı taleplerinin reddine karar verilmiştir.

15. Birinci başvurucu ile ilgili kararın gerekçesinde bilirkişi raporunda hesaplandığı üzere zararının 127.096,87 TL olduğu, Yargıtay bozma kararı uyarınca takdiren %20 oranında indirim yapıldığında zararın 101.677,49 TL tespit edildiği sonucuna varılmıştır. Üçüncü başvurucu yönünden ise müteveffa annenin müterafik kusuru dikkate alınarak 14.649,03 TL üzerinden %20 oranında indirim yapıldığı değerlendirilmiştir. İkinci başvurucunun annesinin desteğinde olmadığı, talebin reddi gerektiği sonucuna varılmıştır. Müteveffa oğulun desteğinden yoksun kalan birinci başvurucu yönünden ise usuli kazanılmış hakkın dikkate alındığına işaret edilmiş ve 40.418,63 TL tazminata hükmedilmiştir. İkinci ve üçüncü başvuruculaın kardeşlerinin desteğinde olmadıkları değerlendirmesi yapılmıştır. Ayrıca başvuruculaın 19/12/2012 tarihli ıslah dilekçesi ile davalarını ıslah ettiği ve 4/11/2019 tarihli ıslah dilekçesinin ikinci ıslah dilekçesi niteliğinde olduğu değerlendirmesi yapılmış ve ikinci ıslah talebinin reddine karar verilmiştir.

16. Başvurucular, kararı temyiz etmiştir. Temyiz dilekçesinde iki ayrı ıslah olmadığını, 19/12/2012 tarihli ıslahın asıl davaya ilişkin olduğunu, 31/10/2019 tarihli ıslahın ise ek davaya ilişkin olduğunu, 4/11/2019 tarihli ıslah dilekçesinin olmadığını bildirmiştir. Birinci başvurucu yönünden belirlenen tazminat indiriminde hata yapıldığını, ikinci başvurucu yönünden tazminatın reddedilmesinin tazminat ilkelerine aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Bunun yanında davalının 5/8/2010 tarihinde temerrüde düşürüldüğünü, ısrarla faizin başlangıç tarihinin dava açma tarihinden başlatılmasını anlayamadıklarını bildirmişlerdir. Başvurucular; uzman raporunun ve geçici ödeme taleplerinin dikkate alınmadığını, yargılamanın olağan sürede bitirilemediğini ileri sürmüştür. Daire, kararı onamış; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi karar düzeltme talebini reddetmiştir.

17. Nihai karar başvurucular tarafından 6/12/2021 tarihinde öğrenilmiştir.

18. Birinci başvurucu bireysel başvuru yapıldıktan sonra 3/12/2023 tarihinde vefat etmiş; başvurucunun mirasçıları olan diğer başvurucular, birinci başvurucu adına başvuruya devam etmek istediklerine ilişkin dilekçe sunmuş ve bu kişiler birinci başvurucu adına da

başvurucu olarak kabul edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

19. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Kapsamı ve sayısı" başlıklı 176. maddesi şöyledir: "(1) Taraflardan her biri, yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir. (2) Aynı davada, taraflar ancak bir kez ıslah yoluna başvurabilir."

20. 6100 sayılı Kanun'un "Islahın zamanı ve şekli" başlıklı 177. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir: "(1) Islah, tahkikatın sona ermesine kadar yapılabilir."

21. 6100 sayılı Kanun'un "Islahın etkisi" başlıklı 179. maddesi şöyledir: "(1) Islah, bunu yapan tarafın teşmil edeceği noktadan itibaren, bütün usul işlemlerinin yapılmamış sayılması sonucunu doğurur. (2) Ancak ikrar, tanık ifadeleri, bilirkişi rapor ve beyanları, keşif ve isticvap tutanakları, yerine getirilmiş olan veya henüz yerine getirilmemiş olmakla beraber, karşı tarafın yerine getireceğini ıslahtan önce bildirmiş olması koşuluyla, yeminin teklifi, reddi veya iadesi ıslah ile geçersiz kılınamaz. (3) Şu kadar ki, ıslahtan sonra yapılacak tahkikat sonucuna göre, bu işlemlerin göz önünde tutulması gerekmiyorsa, bunlar da yapılmamış sayılır."

22. 6100 sayılı Kanun'un "İddia ve savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı" başlıklı 319. maddesi şöyledir: "(1) İddianın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı dava açılmasıyla; savunmanın genişletilmesi veya değiştirilmesi yasağı cevap dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlar."

23. 6100 sayılı Kanun'un "Usul ekonomisi ilkesi" başlıklı 30. maddesi şöyledir: "(1) Hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür."

2. Yargıtay İçtihadı

24. (Kapatılan) Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 24/6/2019 tarihli ve E.2016/20495, K.2019/7842 sayılı kararında; ilk derece mahkemesinin, davacının önceki bir dosyada fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak kısmi dava açtığı, ardından ek dava olarak açtığı davada bedeli 10/03/2016 tarihinde tekrar ıslahla artırdığı, HMK 176/2 gereğince ikinci kez ıslah edilen kısım yönünden davanın reddi gerektiği yönündeki değerlendirmesi isabetli bulunmamış; eldeki davanın, önceki dosyada eksik olarak talep edilen maddi tazminat taleplerine yönelik olarak açılan yeni ve ayrı bir dava olduğu, önceki dosyada ıslah yoluna başvurulmadığı ve davacının eldeki davada talep artırımında bulunma ve ıslah hakkı bulunduğunun kabulü gerektiği belirtilmiştir.

25. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 28/11/2024 tarihli ve E.2023/9661, K.2024/12122 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir: "Belirsiz alacak davasında yapılan yargılama sırasında alacağın miktarının tam olarak belirlenmesi ile davacı talebini iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın artırabilecektir. Alacağın belirli hale gelmesi sonrasında ortaya çıkan yeni talep eksik belirtilirse davacının bundan sonraki yeni artırma isteği iddianın genişletilmesi yasağıyla karşılaşacaktır. Çünkü böylesi bir durumda alacağın belirsizliği değil davacının kendi ihmalinden kaynaklanan bir durum söz konusudur. Öte yandan HMK'nın 33 üncü maddesine göre 'Hâkim, Türk hukukunu resen uygulamak zorundadır. Bir davada olayları belirtmek ve açıklamak taraflara, hukuki nitelendirme ise hâkime aittir.' ... Somut olayda davacı vekilinin, müvekkili sigortalının iş kazasından kaynaklı sürekli iş göremezliğe uğraması nedeniyle maddi tazminat alacağı miktarını davanın açıldığı tarih

itibariyle tam ve kesin olarak belirleyemediğinin açık olmasına göre maddi tazminat istemi yönünden davanın Mahkemece 'belirsiz alacak davası' olarak kabul edilmesi gerekirken, Bölge Adliye Mahkemesi kararında yazılı şekilde kısmi dava olarak kabulü hatalı olduğu gibi, Mahkemece 20.11.2020 tarihli talep artırım dilekçesinin ıslah dilekçesi ve 20.04.2022 tarihli celsede ıslah için süre verilmesine dair davacı vekili talebinin de mükerrer nitelikte ıslah yapılacağına ilişkin bir talep olarak değerlendirilmesi isabetsizdir."

B. Uluslararası Hukuk

26. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir: "Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ... konusunda karar verecek olan,... bir mahkeme tarafından, ... görülmesini isteme hakkına sahiptir..."

27. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasında açık bir biçimde mahkeme veya yargı mercine erişim hakkından söz edilmese de maddede kullanılan terimler bir bütün olarak dikkate alındığında mahkemeye erişim hakkının da garanti altına alındığı sonucuna ulaşıldığını belirtmiştir (B. No: 4451/70, 21/2/1975, §§ 28-36). Sonuç olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrası, herkesin medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili iddialarını mahkeme önüne getirme hakkına sahip olmasını kapsamaktadır.

28. AİHM; adil yargılanmanın bir unsurunu teşkil eden mahkemeye erişim hakkının mutlak olmadığını, doğası gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bu hakkın belli ölçüde sınırlanabileceğini kabul etmekte ancak bu sınırlamaların kişinin mahkemeye erişimini hakkın özünü zedeleyecek şekilde ve genişlikte kısıtlamaması, zayıflatmaması gerektiğini ifade etmektedir. AİHM'e göre meşru bir amaç taşımayan ya da uygulanan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurmayan sınırlamalar Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrasıyla uyumlu olmaz (B. No: 611/12, 17/11/2015, § 59; B. No: 59601/09, 17/9/2013, § 19; B. No: 28028/95, 19/2/1998, § 34).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

29. Anayasa Mahkemesinin 18/6/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

30. Başvurucular; müteveffa oğul adına bilirkişi tarafından 115.000,62 TL tazminat hesaplanmış olmasına rağmen Mahkeme ve Daire tarafından bu tutarın çok altında tazminata hükmedildiğini, bu durumun gerekçesinin Mahkeme kararında tespit edilemediğini, üç ayrı bozma kararının birbiriyle çelişkili ve tutarsız olduğunu ileri sürmüştür.

31. Bakanlık görüşünde; kabul edilebilirlikle ilgili olarak başvuruda süre aşımı olup olmadığı ve iddiaların kanun yolu şikâyeti kapsamında kalıp kalmadığı hususlarının değerlendirilmesi gerektiğine değinilmiştir. Esas bakımdan ise mevcut başvuru incelenirken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

32. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuruyu süresinde yaptıklarına işaret etmiş ve genel hatlarıyla başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

33. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir: "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

34. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuruculların şikâyetlerinin özü, tazminat miktarının artırılmasına yönelik ikinci ıslah talebinin kabul edilmemesi hususuna ilişkin olduğundan başvuru bu şikâyet yönünden adil yargılanma hakkının güvencelerinden olan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

35. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı ve Hakkın Kapsamı

36. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Sözleşme'yi yorumlayan AİHM, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

37. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz (B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

38. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir (B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

39. Başvuruculların açtığı davada tazminat miktarının artırılmasına yönelik ikinci ıslah talebinin reddedilmesi mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil etmektedir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

40. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir: "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

41. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir.

(1) Kanunilik

42. Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimini düzenleyen 13. maddesinde hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak benimsenmiştir (B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36; B. No: 2014/256, 25/6/2014, § 82; B. No: 2013/3434, 25/6/2015, §§ 56-61; B. No: 2014/19270, 11/7/2019, § 35; B. No: 2014/6548, 10/6/2021, § 76; B. No: 2016/1635, 5/7/2022, § 100).

43. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfî müdahaleyi engelleyen, hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir (B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60).

44. Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şeklî manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Şeklî manada kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından Anayasa'da belirtilen usule uygun olarak kanun adı altında çıkarılan düzenleyici yasama işlemidir. Hak ve özgürlüklere müdahale edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından çıkarılan şeklî anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır (B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56; B. No: 2013/6154, 11/12/2014, § 34).

45. Somut olayda başvurucular, ikinci ıslah dilekçesi ile tazminat miktarını artırmak istemiştir. Mahkeme, başvurucuların bu talebini bir davada iki kez ıslah yapılamayacağı gerekçesiyle reddetmiştir. 6100 sayılı Kanun'un 176. maddesinin (2) numaralı fıkrasında aynı davada, tarafların ancak bir kez ıslah yoluna başvurabileceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla anılan kanun hükmü gözetildiğinde başvurucuların mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu görülmüştür.

(2) Meşru Amaç

46. Adil yargılanma hakkı, niteliği gereği devletin düzenleme yapmasını gerektiren bir haktır. Zira bu hakkın Anayasa'da zikredilmesi kendi başına bir anlam ifade etmemekte, bireylerin bu haktan yararlanabilmesi için devletin en azından yargı teşkilatını kurması ve yargılama usullerini belirlemesi gerekmektedir. Devletin düzenleme yetkisini haiz olduğu alanlarda belli ölçüde takdir yetkisine sahip olduğunun kabulü gerekir. Bu sebeple adil yargılanma hakkına yönelik sınırlamalar getirilirken kanun koyucuyu bağlayan belli bir meşru amaçlar listesi bulunmamaktadır. Ancak kanun koyucunun bu takdir yetkisinin Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi olduğu açıktır (B. No: 2019/12190, 22/2/2022, § 55).

47. İncelenen olayda Mahkeme, başvurucuların ikinci ıslah dilekçesini 6100 sayılı Kanun'un 176. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre bir davada tarafların ancak bir kez ıslah yoluna başvurabileceği gerekçesiyle kabul etmemiştir. Söz konusu bu düzenlemenin amacı ıslah dilekçeleriyle sürekli talep sonucunun değiştirilmesinin önüne geçilmesi, böylece tarafların açmış oldukları davayla bağlı kalmaları sağlanarak yargılamanın düzenli ve makul sürede sonuçlandırılması olup müdahalenin meşru bir amacı bulunmaktadır.

(3) Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

48. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük, hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla

sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

49. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

50. Mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması için seçilen aracın öngörülen amaca ulaşılabilmesi bakımından elverişli olması gerekir. Ayrıca seçilen araç bu hakkı en az zedeleyici nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte hakkı daha az zedeleyen aracın tercih edilmesi gerektiğinin söylenebilmesi için söz konusu araç aynı amacı gerçekleştirmeye uygun olmalıdır. Daha hafif sınırlama teşkil eden aracın tercih edilmesi hâlinde öngörülen amaç gerçekleşmeyecek ise daha ağır müdahale oluşturan aracın seçimi hususundaki tercih, Anayasa'ya aykırı olmaz. Bunun dışında hangi müdahale aracının tercih edileceği hususunda kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir yetkisi vardır (B. No: 2015/3324, 26/2/2020, § 48).

51. Öte yandan mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahaleler orantılı olmalıdır. Orantılılık, amaç ile araç arasında adil bir denge kurulmasını gerektirir. Buna göre mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamayla ulaşılmak istenen meşru amaç ve başvurucunun mahkemeye erişim hakkından yararlanmasındaki bireysel yarar arasında makul bir orantı kurulmalıdır. Hedeflenen amaca ulaşıldığında elde edilecek kamusal yararla kıyaslandığında sınırlama ile kişiye yüklenen külfet aşırı ve orantısız olmamalıdır (B. No: 2015/3324, § 49).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

52. Davacı konumundaki başvuruculların ikinci ıslah talebinin kabul edilmemesi şeklinde gerçekleşen müdahalenin yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir şekilde yürütülmesi meşru amacı karşısında elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önem taşıyan ölçüt ise orantılılıktır. Bu itibarla Mahkeme tarafından verilen karar ile başvuruculara aşırı ve orantısız bir külfet yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekmektedir.

53. Başvuruya konu davada 26/11/2012 tarihli ek rapora göre eşin desteğinden mahrum kalan birinci başvurucunun alabileceği tazminat 169.442,49 TL olarak hesaplanmıştır. Başvurucular da davayı ilk olarak birinci başvurucu yönünden 19/12/2012 tarihinde ıslah etmiştir. Dairenin, Mahkemenin verdiği kararı hesaplamaların eksik yapıldığı gerekçesiyle bozması üzerine yeniden başlayan yargılamada 18/1/2017 tarihli ek bilirkişi raporu aldırılmıştır. Bu rapora göre birinci başvurucunun müteveffa oğlunun ölümü nedeniyle mahrum kaldığı desteğin 40.418,63 TL, üçüncü başvurucunun müteveffa annesinin ölümü ile mahrum kaldığı desteğin ise 14.649,03 TL olduğu hesaplanmıştır. Başvurucular, hesaplanan bu tutarlar için ek dava açmış ve ek dava bireysel başvuruya konu dava ile birleştirilmiştir. Mahkemenin bu hesaplamalar doğrultusunda verdiği karar, Daire tarafından tekrar bozulmuştur. Mahkeme tarafından bozma kararına uyulmuş ve ek rapor aldırılmasına karar verilmiştir. 23/9/2019 tarihli bilirkişi raporuna göre birinci başvurucunun müteveffa oğlunun desteğinden mahrum kaldığı miktar 115.000,62 TL olarak tespit edilmiştir. Başvurucular, ek davasını 115.000,62 TL'ye ıslah etmiştir. Başvuruculların 31/10/2019 tarihli ıslah dilekçesi incelendiğinde ek dava yönünden ıslah yaptıklarını

bildirdikleri görülmüştür. Mahkeme, ikinci kez ıslah yapılamayacağı gerekçesiyle ıslah talebini reddetmiştir.

54. Destekten yoksun kalma tazminatının tespiti yargılama sürecinde taraflarca gösterilecek delillere göre belirlenip hesap edilebilecektir. Nitekim yargılama boyunca birden fazla kez bilirkişi raporu aldırılmış ve her defasında tazminat tutarları değişmiştir. Alacağın belirlenebilir hâle gelme sürecinin uzaması ve her defasında farklı sonuçlara ulaşılması hususunda başvuruculara yüklenebilecek bir kusur da bulunmamaktadır. Bunun yanında başvurucuların 31/10/2019 tarihli ikinci ıslah dilekçesi, ek davaya ilişkin olup bu ıslah ek dava yönünden ilk kez yapılmıştır.

55. Bu itibarla başvurucuların ikinci ıslah talebinin kabul edilmemesine ilişkin yorumun başvuruculara şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği, başvurucuların katlanmak zorunda kaldığı külfet ile hedeflenen meşru amaç karşılaştırıldığında külfetin orantısız olduğu, dolayısıyla müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

56. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

57. Başvurucular; davadan önce davalıya yapılan bildirimin dikkate alınmadığını, faiz başlangıç tarihi olarak dava tarihinin esas alındığını, böylelikle Dairenin kendi bozma kararındaki temerrüdün oluşma şartlarına yönelik değerlendirmeleriyle çelişkili bir durumun ortaya çıktığını beyan etmiştir. Ayrıca bilirkişi raporunda hakkaniyet indirimi ile birlikte hesaplanan tazminatın 135.553,99 TL olduğunu, Mahkemenin ise bu tutardan da indirim yaparak 101.677,49 TL'ye hükmettiğini, bu hususstaki temyiz itirazlarının dikkate alınmadığını bildirmiştir.

2. Değerlendirme

58. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir: "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

59. Başvurucuların iddiaları kararın sonucuna etki edebilecek esaslı iddiaların karşılanmamasına yönelik olduğundan başvuru adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

60. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

61. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır.

Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

62. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

63. Yargılamaya konu olayda birinci başvurucunun eşi ve oğlu, aynı zamanda diğer başvuruculaın ise annesi ve kardeşi trafik kazasında vefat etmiştir. Başvurucular; kazaya sebep olan sürücünün tespit edilememesi üzerine tazminat alacakları için davalıya başvuru yaptıklarını, davalının 5/8/2010 tarihinde yazıya cevap verdiğini bildirmiştir. Başvurucular, teklif edilen tazminat tutarının düşük olduğu gerekçesiyle destekten yoksun kalma tazminatı için 10/2/2011 tarihinde dava açmıştır. Yargılama sonunda davanın kısmen kabulüne karar verilmiş, faizlerin başlangıç tarihi olarak dava açma tarihinin esas alındığı görülmüştür. Bunun yanında birinci başvurucunun eşinin desteğinden yoksun kalması nedeniyle zararının 127.096,87 TL hesaplandığına işaret edilmiş ve Yargıtay bozma kararı uyarınca takdiren %20 oranında indirim yapılarak 101.677,49 TL tazminata hükmedilmiştir.

64. Dava dilekçesi incelendiğinde başvuruculaın dava açmadan önce davalıya tazminat ödenmesi hususunda bildirim yaptıklarını ancak kendilerine 5/8/2010 tarihli ve 16110 sayılı yazı ile ret cevabı verildiğini bildirdikleri görülmüştür. Mahkeme de 24/1/2013 tarihli kararında ıslah öncesi alacak kalemlerine 5/8/2010 tarihinden itibaren bakiye alacaklara ise ıslah tarihinden itibaren faiz işletilmesine karar vermiştir. Daire 25/9/2014 tarihli bozma kararında faiz başlangıcı ile ilgili olarak alacağı doğuran sebebin esasen haksız eylemden kaynaklanmış olduğu, buna göre ıslah ile istenilen tazminat için de aynı tarihten itibaren temerrüt faizi istenilmesi gerektiği, bu kapsamda dava tarihinden itibaren faize hükmedilmesi gerektiği değerlendirmesini yapmıştır.

65. Mahkeme tarafından yapılan yeniden yargılama sonucunda bu kez tazminatların tamamına davalıya başvuru tarihi olan 5/8/2010 tarihinden itibaren faiz uygulanmasına karar verilmiştir. Daire 31/5/2018 tarihli bozma kararında, bozma kararına uyulmuş olmasına rağmen faizin önceki bozma kararına aykırı olacak şekilde dava tarihinden önceki bir tarihten başlatılmasının bozma sebebi olacağına işaret etmiştir. Bu nedenle diğer bozma sebepleri yanında bu gerekçeyle de kararı bozmuştur.

66. Bozma kararı gereğince yeniden yapılan yargılamada Mahkeme tazminatlara dava tarihi olan 10/2/2011 tarihinden itibaren faiz işletilmesine karar vermiştir. Başvurucular; temyiz dilekçesinde daha önce davalıya başvuru yaptıklarını, hasar numaralarının bulunduğunu, davalı tarafın cevap dilekçesinin sol köşesine parantez içinde hasar numarasını bile yazdığını ileri sürmüştür. Bunun yanında takdiri indirim yapılmış tazminat hesabına tekrar takdiri indirim yapıldığını, tazminatın yanlış hesaplandığını belirtmiştir. Daire, kararın onanmasına karar vermiştir.

67. Başvuruculaın dava dilekçesinde ve yargılamanın diğer aşamalarında dava açmadan önce davalıya başvuru yaptıklarına ilişkin beyanlarda bulunduğu, davalının bu başvuruya 5/8/2010 tarihli yazı ile cevap verdiğini bildirdikleri görülmüştür. 6/2/2012 tarihli bilirkişi

raporunun dava dosyasına ilişkin incelemeler bölümünde de başvuruculaların davalıya başvuru yaptığı ancak davalının 5/8/2010 tarihli ve 16110 sayılı yazısı ile "başvurunun ancak plakası belli olmayan araç hakkında çıkarılacak daimi arama kararı ile gönderilmesi hâlinde" dikkate alınabileceği cevabının verildiğine işaret edildiği görülmüştür. Nitekim Mahkemenin de 24/1/2013 ve 15/12/2017 tarihli kararlarında faizi 5/8/2010 tarihinden başlattığı anlaşılmıştır. Daire de 25/9/2014 tarihli bozma kararında temerrüt faizinin başlangıcını oluşturan ihbar yükümlülüğünde esas olanın zarar miktarı değil kazanın ihbar edilmesi olduğu, kazanın ihbar edilmesiyle zararın miktarını belirlemenin davalının sorumluluğunda olduğu değerlendirmesini yapmıştır. Buna göre de davalıya başvuru yapılması veya dava açılmasıyla kaza davalıya ihbar edilmiş olacağından anılan hükümlerde öngörülen koşulların yerine getirilmiş olacağı sonucuna varılmıştır.

68. Bu itibarla faizin başlangıç tarihine ilişkin iddiaların yargılamanın sonucunu etkileyebilecek esaslı iddialar olduğu, Mahkeme ve Daire tarafından 5/8/2010 tarihli yazı ile ilgili değerlendirme yapılmadığı görülmüştür.

69. Bunun yanında Mahkemenin 15/12/2017 tarihli kararında birinci başvurucunun eşinin desteğinden yoksun kalması nedeniyle 169.442,49 TL'den takdiren 15.000 TL indirim yapılarak 154.442,49 TL tazminata hükmedildiği görülmüştür. 11/11/2020 tarihli kararın gerekçesinde ise Yargıtay bozma kararları ve usuli kazanılmış haklar dikkate alınarak 21/6/2012 tarihli ve 21/6/2016 tarihli hesap bilirkişi raporunda hesaplandığı üzere zararın 127.096,87 TL olduğuna değinilmiş ve Daire bozma kararı uyarınca takdiren %20 oranında indirim yapılarak destekten yoksun kalma nedeniyle zararın 101.677,49 TL olduğu sonucuna varılmıştır. 23/9/2019 tarihli bilirkişi raporunda ise bu tazminat indirimli olacak şekilde 135.553,99 TL olarak hesaplanmıştır. Mahkeme ise gerekçesinde neden daha önce kabul edilen 169.442,49 TL üzerinden indirim yapılmadığını açıklamadığı gibi yine neden 23/9/2019 tarihli bilirkişi raporuna itibar edilmediği hususunda yeterli bir gerekçe ortaya koyamamıştır.

70. Sonuç olarak yukarıda izah edilen hususlar da gözetildiğinde başvuruculaların faizin başlangıç tarihi ve tazminat miktarı ile ilgili iddia ve itirazlarının uyuşmazlığın neticesi ile doğrudan ilgili olduğu değerlendirilerek anılan itirazların yargı mercileri tarafından incelenmesi, ilgili ve yeterli bir gerekçe ile karşılanması gerekmektedir. Bu nedenle başvuruculaların uyuşmazlığın sonucu ile ilgili iddialarının ilgili ve yeterli bir gerekçe ile karşılanmadığı anlaşılmıştır.

71. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

72. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ve mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden mülkiyet hakkı ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamındaki diğer şikâyetler yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

73. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 350.000 TL maddi ve 350.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

74. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde

yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

75. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

76. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA, 2. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE, 2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ve gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kula Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/578, K.2020/242) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/6/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.